

Επισκόπηση εξελίξεων Ιανουάριος 2017

Με αντικρουόμενα στοιχεία κλείνει το 2016: αφενός υπάρχει μια αξιοσημείωτη αύξηση των αφίξεων για 4^η συνεχόμενη χρονιά μετά το 2012 που όμως συνοδεύεται από μια μείωση των εισπράξεων.

*Αύξηση αφίξεων
και μείωση εισπράξεων
για το 2016*

Ειδικότερα, τα διοικητικά στοιχεία δείχνουν μια αύξηση διεθνών αεροπορικών αφίξεων 9,0% για το έτος ενώ τα οδικά είναι περίπου στα ίδια επίπεδα με τα περυσινά (+0,6%). Η αύξηση των αφίξεων επιβεβαιώνεται και από την Έρευνα Συνόρων της ΤΤΕ που στο διάστημα Ιανουαρίου – Νοεμβρίου είναι αυξημένες κατά 4,9%. Όμως τα έσοδα στο ίδιο διάστημα είναι μειωμένα κατά 6,6%. Όπως αναφέραμε και στα Δελτία [No. 22](#) και [No. 23](#), η κάμψη της Μέσης κατά Κεφαλήν Δαπάνης μπορεί να αποδοθεί αφενός σε γενικότερη τάση μείωσης της δαπάνης διεθνώς και αφετέρου στην αυξημένη χρήση last minute offers λόγω της καθυστερημένης εισόδου της Ελλάδας στην διεθνή τουριστική αγορά το 2016, ως αποτέλεσμα της καθυστέρησης στην ολοκλήρωση της 1^{ης} αξιολόγησης το α' εξάμηνο του 2016 και της αρνητικής εικόνας για την χώρα από το προσφυγικό / μεταναστευτικό θέμα.

Αν και ο τουρισμός διεθνώς εξακολουθεί να αναπτύσσεται (εκτιμήσεις ΙΡΚ για διεθνή ταξίδια από Ευρωπαϊκές χώρες στο +4% για το 2017, από Ασιατικές χώρες και από ΗΠΑ στο +6%) και τα ειδικότερα στοιχεία για την επερχόμενη σεζόν για την Ελλάδα φαίνονται ιδιαίτερα ενθαρρυντικά¹, με σαφείς ανοδικές τάσεις για τον εισερχόμενο τουρισμό στην Ελλάδα, η συνεχιζόμενη περαιτέρω καθυστέρηση στην ολοκλήρωση της 2^{ης} αξιολόγησης καθώς και η ευρύτερη πολιτικοοικονομική αστάθεια που πλέον πλήττει ευθέως και τις αγορές μας, δεν επιτρέπουν τον εφησυχασμό. Επιπροσθέτως, η υψηλή φορολογία πλήττει ευθέως την ανταγωνιστικότητα του ελληνικού τουρισμού και δημιουργεί σημαντικά αντικίνητρα για εργασία και επιχειρείν².

*Θετικά τα μηνύματα για
το 2017 αλλά η
καθυστέρηση
ολοκλήρωσης της 2^{ης}
αξιολόγησης και η
ευρύτερη πολιτικο-
οικονομική αστάθεια
εγκυμονούν κινδύνους*

Πιο συγκεκριμένα, αναφορικά με τις αγορές ενδιαφέροντος για τον Ελληνικό τουρισμό, μετά το BREXIT και την διολίσθηση της λίρας, με αναμενόμενο αρνητικό αντίκτυπο στα ταξίδια των Βρετανών στο εξωτερικό, μεγάλες χώρες (Ολλανδία, Γερμανία, Γαλλία) έχουν εκλογές το 2017 με αποτέλεσμα να προκαλείται αβεβαιότητα που δεν αποτελεί καλό σύμμαχο για καταναλωτικές δαπάνες, περιλαμβανομένων και των ταξιδιωτικών.

*BREXIT και πολιτικές
εξελίξεις σε κύριες
αγορές ενδέχεται να
περιορίσουν την θετική
δυναμική*

Θετική εξέλιξη για τον τουρισμό αποτελεί η ολοκλήρωση της ιδιωτικοποίησης της Κασσιόπης στην Κέρκυρα, όπου σε έκταση 438.000 στρεμμάτων ο επενδυτής θα κατασκευάσει resort 35.000 τ.μ. ενώ παράλληλα θα διατηρηθεί και η ελεύθερη πρόσβαση του κοινού στα ¾ περίπου της συνολικής έκτασης.

*Θετική εξέλιξη η
ιδιωτικοποίηση της
Κασσιόπης στην Κέρκυρα*

Αντίθετα, αρνητική εξέλιξη, ιδιαίτερα για την ανάπτυξη του City Break, αποτέλεσε η απόφαση του ΣΤΕ που έκρινε αντισυνταγματική την λειτουργία των καταστημάτων τις Κυριακές.

*Αρνητική εξέλιξη η
απόφαση ΣΤΕ για κλειστά
καταστήματα τις Κυριακές*

¹ βλ., μεταξύ άλλων, και το κεφ. 4 της μελέτης του ΙΝΣΕΤΕ [Τουρισμός και Οικονομία, No. 2](#), όπου αποτυπώνεται η αυξημένη ζήτηση για αεροπορικά δρομολόγια προς Ελλάδα, ενώ παράλληλα το τελευταίο 4μηνο του 2016 παρατηρήθηκε αύξηση των οδικών αφίξεων

² βλ. κεφ. 5 στην ίδια μελέτη, όπου αποτυπώνεται η επίπτωση της υψηλής φορολογίας στον τουρισμό.

Ευρύτερα στην οικονομία, μικτά είναι και εκεί τα μηνύματα.

Στα θετικά συγκαταλέγονται η εκτέλεση του Προϋπολογισμού το 2016 με υπέρβαση του στόχου πρωτογενούς πλεονάσματος Κεντρικής Κυβέρνησης (€ 4,02 δισ. έναντι € 1,98 δισ. στο 12μηνο 2015 και έναντι στόχου για πλεόνασμα € 1,6 δισ.) παρά τις μη προϋπολογισμένες δαπάνες για έκτακτο επίδομα στους συνταξιούχους κ.α. Επομένως, το Πρωτογενές Πλεόνασμα Γενικής Κυβέρνησης αναμένεται να υπερβεί το 1,7% του ΑΕΠ. Παρά τη συνεχιζόμενη διόγκωση των ληξιπρόθεσμων οφειλών φόρων και εισφορών προς το Δημόσιο, η σημαντική αύξηση των εσόδων της ΓΚ στο 2015 Q4 και στο 2016 συνολικά, δείχνει ουσιαστική βελτίωση της διαδικασίας είσπραξης δημοσίων εσόδων, που αναμένεται να συνεχιστεί και στα επόμενα έτη.

Από την άλλη πλευρά οι φορολογικές επιβαρύνσεις που επέτρεψαν την εκτέλεση του Προϋπολογισμού, είναι κατά πάσα πιθανότητα και η αιτία για την μείωση της κατανάλωσης (μείωση του 'εορταστικού τζίρου' από € 4,1 σε € 4,0 δισ) αλλά και των αποταμιεύσεων σε καταθέσεις ταμειυτηρίου (από € 51,1 δισ τον Ιανουάριο 2016 σε € 49,5 δισ τον Δεκέμβριο), παρά την ισχύ των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων.

Τα ανωτέρω δείχνουν ότι αν είχε ολοκληρωθεί έγκαιρα η 1η αξιολόγηση, τότε, ακόμη και χωρίς το εντέλει αναίτιο δημοσιονομικό πακέτο των €5,4 δισ. του Ιουνίου 2016, θα σημειωνόταν σημαντική υπέρβαση του στόχου του Μνημονίου για το Πρωτογενές Πλεόνασμα κατά 1% του ΑΕΠ το 2016 και με ανάπτυξη άνω του 3,0% δεν θα υπήρχε δημοσιονομικό κενό ούτε το 2017 ούτε το 2018. Το εν λόγω δημοσιονομικό πακέτο εκτός της ευρύτερης επιβάρυνσης της οικονομίας που ήδη αναφέραμε, περιλαμβάνει σημαντικές φορολογικές επιβαρύνσεις για τον τουρισμό, επιβαρύνοντας την ανταγωνιστικότητά του και την ελκυστικότητά του για επενδύσεις.

Τέλος, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΡΓΑΝΗ, το 2016 αυξήθηκε η μισθωτή απασχόληση στον ιδιωτικό τομέα κατά 5,1% (82.679 νέες θέσεις εργασίας) και ο μέσος όρος μικτών μηνιαίων αποδοχών κατά 9,3%. Συνολικά η αύξηση ήταν 136,3 χιλ. θέσεις εργασίας. Ακόμα, έστω και οριακά (+0,2%), θετική αναμένεται να είναι και η μεταβολή του ΑΕΠ το 2016.

Σε κάθε περίπτωση, η παρατηρούμενη δειλή ανάκαμψη απειλείται από την αβεβαιότητα που προκαλεί η μη ολοκλήρωση της 2^{ης} αξιολόγησης.

Υπέρβαση στόχου στην εκτέλεση του ΠΥ 2016 βασισμένη σε υψηλή φορολογία με επακόλουθο την κάμψη της κατανάλωσης και την μείωση των καταθέσεων

Αύξηση της απασχόλησης και του ΑΕΠ.

Κρίσιμη η ολοκλήρωση της 2^{ης} αξιολόγησης